

En grønnere industri etter pandemien Innspill til komiteens behandling av Prop. 127 S (2019–2020)

Det er positivt at regjeringens forslag til økonomiske tiltak i møtet med virusutbruddet prioriterer grønn omstilling. Miljø- og klimautfordringene er like tydelig til stede som før. Klima- og miljøutfordringene krever nye teknologiske løsninger raskt.

Utviklingstakten innen miljøteknologi må være svært hurtig. **Reduserte utslipp i dag har eksponentielt større effekt enn utslippsreduksjoner langt inn i framtiden.**

Like viktig er det at vi evner å ta i bruk tilgjengelig teknologi så snart som mulig.

Myndighetenes kraftige økonomiske virkemidler må brukes offensivt for å sikre at bedriftene utvikler og tar i bruk nye og klimavennlige løsninger. Dette er en enestående mulighet til å vri bedriftenes drift og investeringer i miljø- og klimavennlig retning og til å styrke norske bedrifters grønne konkurransekraft internasjonalt.

Bedriftene bestemmer nå retningen på sine videre satsinger og investeringer.

Samtidig er det slik at investeringer i miljøteknologi raskt kommer bak i prioriteringskøen hos bedriftene med dagens usikre omgivelser. Det er derfor viktigere enn noen gang at det offentlige bidrar med risikoreduserende støtte.

Vi vil i det følgende peke på tre virkemidler som bør styrkes utover det regjeringen har foreslått.

Enova

Umiddelbare utslippskutt i kvotepliktig sektor og utslippskutt utenfor Norge må inntas i Enovas mandat

Regjeringen foreslår en viktig styrking av Enovas muligheter for å bidra i næringslivets grønne skifte. Men Enova vil med regjeringens forslag fremdeles ikke kunne bidra til å støtte de største umiddelbare utslippskuttene i industrien.

Enovas mandat og virkemidler må rettes også mot umiddelbare utslippsreduksjoner med tilgjengelig teknologi i kvotepliktig sektor, slik tilfellet var før mandatrevisjonen i 2017. Mulighetene for store utslippskutt i fastlandsindustrien er store, også med tilgjengelig teknologi. I Enovas industrirapport fra 2017 konkluderes det med at det «ikke er mangel på muligheter som holder tilbake avkarboniseringen av norsk industri: en rekke tiltak for utslippskutt som eksisterer i dag, kan redusere utslippene fra norsk industri betydelig».

Opp mot halvparten av utslippene i fastlandsindustrien (anslagsvis 5 til 6 millioner tonn CO₂) kan reduseres ved bruk av i stor grad tilgjengelig teknologi de neste ti årene fram mot 2030. Men den altoverveiende delen av dette potensialet er i kvotepliktig sektor, som ligger utenfor Enovas mandat og regjeringens forslag.

Eksempler på utslippsreducerende tiltak som kan realiseres i fastlandsindustrien frem mot 2030:

- Fjerning av stasjonær forbrenning gjennom energieffektivisering, elektrifisering, bruk av hydrogen mv
- Reduserte prosessutslipp i ferroindustrien gjennom økt bruk av biokull som reduksjonsmiddel. Anslagsvis 40 prosent av dagens bruk av fossilt kull kan erstattes med biokull uten ny teknologi
- Energigjenvinning og produksjon av el, fjernvarme og/eller damp basert på spillvarme med høy temperatur i industri og næring
- Økt resirkulering

Industribedriftene har mål, motivasjon, kompetanse og gjennomføringskraft til å oppnå en storstilt avkarbonisering og å overoppfylle 2030-målene. Men det er ikke lønnsomt for bedriftene i dag. Heller ikke kvotesystemet gjør tiltakene lønnsomme. Støtte og risikoavlastning fra det offentlige er derfor nødvendig for å realisere målene. Her har Enova en nøkkelrolle.

Enova bør også rettes inn mot å støtte norske bedrifters investeringer som gir utslippskutt utenfor Norge. Det meste av fastlandsindustrien er svært internasjonalt orientert og går foran i avkarboniseringen. Et eksempel på hvordan norsk industri har bidratt til enorme reduksjoner i klimagassutslipp globalt, er Yaras katalysatorteknologi (fra egenforskning i Porsgrunn) for reduksjon av lystgass fra salpetersyreproduksjonen. Globalt er reduksjonen 24 millioner tonn CO₂-ekvivalenter basert på denne norske oppfinnelsen. Dette tilsvarer halvparten av Norges totale utslipp! Både innen aluminium, gjødselproduksjon og annen industriproduksjon eksisterer det et potensial for utslippsreduksjoner utenfor Norge i regi av norsk industri som langt overstiger det resterende utslippet her hjemme. For eksempel er det et større potensial for utslippsreduksjoner i Hydros anlegg ute enn resterende utslipp i Norge. Videre kan Yara ved å bygge en ny og energieffektiv gjødselabrikk på Herøya bidra til å redusere utslipp fra landbruket globalt med rundt 8 millioner tonn CO₂. Disse utslippsreduksjonene slår ikke ut i det norske klimagassregnskapet, men utgjør like fullt det største bidraget norsk industri kan gi i klimakampen. I tillegg bidrar det til norsk grønn konkurransekraft og til norsk verdiskaping.

Det må derfor etter FFMs oppfatning tas inn i tilleggsavtalen regjeringen varsler vil bli inngått med Enova at 1) klimagassutslipp i kvotepliktig sektor og 2) tiltak som gir utslippskutt utenfor Norge inngår i Enovas mandat.

Nysnø Klimainvesteringer Forvaltningskapitalen bør økes ytterligere med minst 5 milliarder kroner

Nysnø Klimainvesteringer er allerede et svært viktig virkemiddel for utvikling og kommersialisering av miljøteknologi. Investeringsselskapet dekker et konkret og tydelig behov og har raskt tatt en sentral rolle i markedet, både ved selv å investere og ved å mobilisere andre investorer. Vi mener selskapet vil være en nøkkel framover i å sikre at norske bedrifter plasseres helt i front innen et viktig og framtidsrettet markedsområde, ikke minst i etterkant av pandemien.

Investerings-selskapet har i dag en forvaltningskapital som raskt er ferdiginvestert. Forslaget i revidert nasjonalbudsjett om en økt forvaltningskapital på 300 millioner kroner monner lite i denne sammenheng. Det er viktig at tilførsel av kapital til selskapet ligger godt i forkant av selskapets behov. Kun dersom selskapet har en god og solid forvaltningskapital, vil det framstå som en forutsigbar partner for bedrifter og medinvestorer. Også for oppbyggingen av selskapets kapasitet til å vurdere nye investeringer og utlån er det sentralt at det bevilges betydelig mer forvaltningskapital.

Stortinget har vedtatt en langsiktig forvaltningskapital på 20 milliarder kroner. Vi mener det nå bør vedtas en tilførsel på minst 5 milliarder kroner. Samtidig må det erklæres tydelig fra Stortinget at Nysnø Klimainvesteringer vil få tilført ytterligere kapital etter hvert som behovet er til stede.

Så langt er 35 prosent av kapitalen bevilget som risikokapital, mens resten er bevilget som kapitaltilskudd. Det er ingen grunn til at staten skal betrakte deler av kapitalinnskuddet som risikokapital og ikke som rent kapitaltilskudd. Selskapet skal investere lønnsomt og ha en forventet god avkastning over tid. Investeringskapitalens omfang gjør at det ikke er noen grunn til å gjøre særskilte avsetninger for tap. Selskapets investeringer er beheftet med risiko, men ikke mer enn kapitalinnskudd i annen næringsvirksomhet. Det er allerede avsatt tilstrekkelig midler til risikokapital i budsjettene for 2019 og 2020. Ytterligere tilførsel kan bevilges «under streken».

Miljøteknologiordningen **Bør økes til minst 1 milliard kroner**

Vi mener det var et godt grep av Stortinget å øke bevilgningene til Miljøteknologiordningen fra 565,5 til 750 millioner kroner som en del av krisetiltakene. Innovasjon Norge mottok i fjor søknader for 1,4 milliarder kroner. Økte bevilgninger til ordningen er en forutsetning for at bedriftene skal kunne realisere sine miljøteknologiprosjekter. FFM mener at Miljøteknologiordningen bør økes til minst 1 milliard kroner i 2021.

Med vennlig hilsen
Forum for Miljøteknologi

Marianne Lie (sign)
Sekretariatsleder

Forum for Miljøteknologi (FFM) består av en rekke av de største bedriftene i Norge innen prosessindustri, papirproduksjon og byggenæringen. Våre medlemmer har egne prosjekter innen miljøteknologi og fornybar energi. FFMs mål er at norske bedrifter skal være verdensledende i utvikling og bruk av miljøteknologi.

FFMs medlemmer:

Yara International
Elkem
Borregaard
TerraWatt

Selvaag Gruppen
Hellefoss Paper
Glencore

Fellesforbundet
Alcoa Norway
Norsk Hydro